

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

COLOMBIA – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 31 december 2019

I. SAMMANFATTNING

Colombia är en generellt sett väl fungerande demokrati och rättsstat med fria och rättvisa val, politisk pluralism och en aktiv opposition. Utöver det ordinarie rättssystemet finns ett system för övergångsrättvisa för att hantera storskaliga kränkningar och övergrepp mot de mänskliga rättigheterna begångna under den mångåriga interna väpnade konflikten med FARC-gerillan som varade fram till 1 december 2016. Utmaningarna är dock stora för rättsväsendet och implementeringen av lagar och regelverk kritiserar för att vara långsam och bristfällig. Straffriheten är utbredd.

Den omfattande migrationen med över 1,6 miljoner migranter från Venezuela sedan 2015 har förvärrat säkerhetssituationen och den humanitära situationen för flyktingar och för andra utsatta. Stora insatser har genomförts av regeringen för att bland annat stärka migranternas rättsliga skydd.

2019 ökade våldsnivåerna i delar av landet, efter att ha sjunkit efter det historiska fredsavtalet mellan regeringen och FARC-gerillan 2016. Trots insatser för att främja fredsavtalets genomförande är den statliga närvaron i flera regioner fortsatt begränsad, vilket lämnar utrymme för olika icke-statliga väpnade aktörer. Väpnade aktörers konflikter över illegala ekonomier, såsom produktion och smuggling av narkotika, är nära sammankopplade med otrygghet för civilbefolkningen.

Människorättsförsvarare är mycket utsatta, framför allt på landsbygden. Särskilt eftersatt anses skyddet för de mänskliga rättigheterna vara för urfolk, afrocolombianer, lantbrukare och kvinnliga människorättsförsvarare

I november 2019 genomfördes omfattande folkliga demonstrationer mot regeringens ekonomiska reformer, brister i genomförandet av fredsavtalet och morderna på människorättsförsvarare. Majoriteten av protesterna var fredliga, men vandalism och våld förekom. Polisens specialstyrkor kritiserades för att ha brukat övervåld.

Arbetsvilkoren har försämrats och det rapporteras om hot och övergrepp mot fackligt aktiva personer. Internationella fackliga samorganisationen placerar Colombia bland världens tio värsta länder för arbetare.

Landet har gjort betydande framsteg vad gäller att stärka rättskyddet som främjar jämställdhet och kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, men utmaningar med implementering och efterlevnad kvarstår. De höga våldsnivåerna i landet inkluderar också sexuellt och könsbaserat våld.

Colombias konstitution ger ett starkt skydd för urfolk och afrocolombianer och erkänner deras rätt till mark, identitet och visst självstyre. I praktiken inskränks ofta deras rättigheter och många lever i områden som drabbats hårt av den interna väpnade konflikten vilket gör dem särskilt utsatta för övergrepp.

Situationen för barns säkerhet har förbättrats sedan fredsavtalet och demobiliseringen av FARC-gerillan, men grova övergrepp av barn fortgår inklusive tvångsrekrytering till de väpnade grupperna samt sexuellt utnyttjande och våld.

Våldet riktat mot hbtq-personer var fortsatt omfattande under 2019.

II. RÄTTSSTATENS PRINCIPER

Colombias konstitution föreskriver mänskliga fri- och rättigheter och rättsliga mekanismer som syftar till att garantera rättssäkerhet är väl utvecklade. Efterlevnaden av lagar brister dock och straffriheten är omfattande för alla typer av brott. Bland annat beror det på ett ineffektivt

rättsväsende som till viss del präglas av bristande resurser och korruption. 2019 placerades Colombia på plats 80 av 126 länder i *World Justice Projects* rättsstatsindex. Korruptionen är utbredd även utanför rättsväsendet och 2019 var Colombia rankat 96 av 180 länder, med indextalet 37/100, i *Transparency International's* index över upplevd korruption.

Sedan fredsavtalet undertecknades 2016 har betydande framsteg gjorts för att främja och garantera respekten för de mänskliga rättigheterna. Till följd av avtalet skapades ett system för övergångsrättvisa, där bland annat sanningskommissionen *Comisión de la Verdad* (CEV) och den särskilda fredstribunalen *Jurisdicción Especial para la Paz* (JEP) ingår. Sanningskommissionen har i uppdrag att undersöka, förklara och fastställa faktum kring händelser under konfliktens gång, medan fredstribunalen har mandat att pröva och döma i brott som begåtts under den väpnade konflikten, av såväl FARC som militären.

Lagen om gottgörelse av konfliktens offer, *Ley de Víctimas y Restitución de Tierras*, möjliggör för kompensation från staten till personer som fallit offer för övergrepp och kränkningar av sina mänskliga rättigheter utförda av konfliktens parter – gerillagrupper, paramilitära eller andra icke-statliga väpnade grupper, samt de statliga säkerhetsstyrkorna. Personer som förlorat mark på grund av konflikten ges möjlighet att kräva tillbaka den. Lagen som instiftades 2011 löper ut år 2021 och en debatt pågår om behovet att förlänga lagen ytterligare tio år med anledning av att långt ifrån alla offer har kompenserats. Ett omfattande personskyddsprogram har inrättats för särskilt utsatta personer, bland annat fackliga ledare, människorättsförsvarare, journalister och politiker. Det finns en nationell strategi för mänskliga rättigheter, *Estrategia Nacional para la garantía de los Derechos Humanos 2014-2034*.

Statliga kontrollorgan övervakar skyddet av de mänskliga rättigheterna. *Procuraduría General de la Nación*, som motsvarar svenska Justitiekanslern, övervakar att konstitutionen, övriga lagar, och domstolsbeslut efterlevs samt att tjänstemän fullgör sina uppgifter i enlighet med gällande rättsregler. Ombudsmannaämbetet för mänskliga rättigheter, *Defensoría del Pueblo*, verkar på nationell och regional nivå. Ombudsmannamyndigheten, som är självständig gentemot såväl den dömande som den exekutiva makten, tar

emot anmälningar från allmänheten om övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna och följer upp dessa med berörda myndigheter.

De lokala ombudsmännen, så kallade *personeros*, verkar i landets samtliga kommuner och främjar respekten för de mänskliga rättigheterna på lokal nivå, där majoriteten av övergreppen och kränkningarna sker.

Hot, attacker och mord mot domare och åklagare förekommer i samband med utredningar relaterade till organiserad brottslighet. Flera domare och åklagare omfattas av regeringens personskyddsprogram.

Rättssäkerhet

Rättssystemet i Colombia präglas av relativt starka och oberoende institutioner för att garantera rättssäkerheten, men domstolsprocesser kan vara utdragna och ineffektiva. Det civila rättsväsendet har fyra instanser och beroende på brottets grovhet inleds rättsprocessen i olika instanser. Det går endast att överklaga specifika delar av ett domstolsbeslut och detta högst två gånger. Bötesstraff under 40 000 pesos (drygt 100 SEK) kan inte överklagas. Det finns även militärdomstolar, vars förhandlingar inte är offentliga.

Straffrihet och ansvarsutkrävande

Straffriheten i Colombia är omfattande för alla typer av brott, inte minst till följd av ett ineffektivt rättsväsende med korruption och bristande resurser. Hot från olika beväpnade grupper kan påverka såväl vittnen som domare eller andra aktörer i rättskedjan. Flera försök att reformera rättssystemet för att rätta till dessa problem har gjorts de senaste åren, men den faktiska straffriheten anses inte ha påverkats.

Medlemmar av FARC-gerillan och andra parter i konflikten, vilket inkluderade statliga, men inte andra väpnade grupper, ges genom fredsavtalet dels möjlighet till lindrigare straff om de erkänner sig skyldiga till brotten de anklagats för, dels möjlighet till amnesti. Amnestin omfattar dock inte krigsbrott, brott mot mänskligheten, mord, kidnappningar eller sexuella övergrepp. Trots kritik mot brister i implementeringen av övergångsrättvisan så har betydande framsteg gjorts genom fredstribunalen JEP och sanningskommissionen CEV för att klarlägga sanningen kring brott

begångna inom ramen för den väpnade konflikten och därmed minska straffriheten.

Fler än 900 militärer har dömts för brott relaterade till utomrättsliga avrättningar inom det ordinarie rättssystemet. Detta efter att militärer 2002 – 2008 misstänks ha mördat över 3 000 civila och därefter fingerat att de dödade skulle ha varit gerillamedlemmar dödade i strid. I december 2019 meddelade domstolen inom fredstribunalen JEP att en massgrav hittats med ett femtiotal kroppar kopplade till dessa utomrättsliga avrättningar.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Colombia är en demokrati med fria och rättvisa val, politisk pluralism och en aktiv opposition. Presidenten är både stats- och regeringschef. Presidenten och vicepresidenten väljs genom allmänna val för en mandatperiod om fyra år utan möjlighet till omval. Presidenten tillsätter regeringen och högre tjänstemän.

Kongressen består av två kammare, överhuset (senaten) och underhuset (representanthuset). Mandatperioden i båda kamrarna är fyra år. Senaten har 102 ledamöter, varav 99 väljs från en nationell lista, två från en separat lista med kandidater som tillhör urfolken och en från en lista med afrocolombianer. Representanthuset består av 166 ledamöter. Representanthuset har två särskilda mandat för afrocolombianer och ett för urfolken. Fredsavtalet med FARC-gerillan innebär att FARC som politiskt parti under perioden 2018–2026 får fem platser i senaten och fem platser i representanthuset, utöver ordinarie platser i kongressen. Rösträttsåldern är 18 år. Poliser och militärer saknar rösträtt.

Även om rapporter om röstköp förekom vid senaste kongressvalen 2018 beskrevs de av den colombianska paraplyorganisationen *Misión de Observación Electoral* som de lugnaste och mest demokratiskt genomförda valen på över 50 år. Detsamma gällde lokal- och regionalvalen som hölls 2019. Trots oroligheter, däribland sju mord på politiska kandidater under kampanjen, var valdagen en av de fredligaste någonsin.

Kvinnor är generellt sett underrepresenterade bland de politiska företrädarna. Kongressen har låg kvinnlig representation, drygt 20 procent, trots en lag om att partiernas kandidatlistor för val till folkvalda församlingar måste innehålla minst 30 procent kvinnliga kandidater. 2018 presenterade den nyvalde presidenten Duque en jämställd regering. Det finns ett särskilt utskott för jämställdhetsfrågor i kongressen.

Det civila samhällets utrymme

Det finns ett aktivt civilsamhälle i Colombia med flera verksamma människorättsorganisationer, men antalet hot och attacker mot människorättsförsvarare ökar. Kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) registrerade 108 mord på människorättsförsvarare 2019. Morden på kvinnliga människorättsförsvarare ökade med 50 procent jämfört med året innan, men morden på manliga människorättsförsvarare gick ned, enligt regeringen. Enligt den colombianska regeringen mördades 84 människor för sin verksamhet att försvara de mänskliga rättigheterna 2019, en minskning med 25 procent från 2018. Däremot uppges hoten mot samma grupp ha ökat jämfört med föregående år. Civilsamhällesorganisationen *Indepaz* uppger att 253 människorättsförsvarare och lokala företrädare, så kallade sociala ledare, mördades under året. De människorättsförsvarare som attackeras arbetar ofta med återbördande av markrättigheter eller nyttjande av naturresurser. Organiserade kriminella grupper misstänks ligga bakom merparten av attackerna.

Mest utsatta är sociala ledare i områden som tidigare kontrollerades av FARC, där nya väpnade grupper kämpar om kontrollen över illegala kokaodlingar och strategiska drogsmugglingskorridorer. Narkotikahandeln utgör en stor inkomstkälla för kriminella grupper och finansierar konflikter dem emellan, liksom våldet mot civilsamhället. I dessa områden saknas ofta statlig närvaro för att motverka attacker och få anmälningar leder till fällande domar. Colombia är världens största producent av kokain och enligt UNODC uppskattades produktionen under 2018 uppgå till 1 723 ton. Kapitel fyra i fredsavtalet syftar delvis till att ge människor i utsatta områden möjlighet att byta ut illegala grödor mot legala, men genomförandet av kapitlet går mycket långsamt och arealen för kokaodling har inte minskat sedan fredsavtalet skrevs under 2016.

Regeringen och åklagarämbetet har vidtagit åtgärder för att minska straffriheten för brott mot människorättsförsvarare, bland annat genom att öka kunskapen inom rättsväsendet gällande denna typ av brott samt genom att stärka lagstiftningen. Colombia har ett program för skydd och förebyggande åtgärder för den interna konfliktens offer, människorättsförsvarare, journalister, fackföreningsledare samt politiska och sociala ledare. Programmet ska ta särskilda hänsyn till etnicitet och genus. I december 2019 presenterade presidenten ett nytt politiskt ramverk för skydd och garantier för sociala och politiska ledare på lokal nivå, journalister och människorättsförsvarare.

Regelverket för civilsamhällesorganisationer, till exempel för avtal, registrering och skatter har skärpts. Enligt många civilsamhällesorganisationer försvårar detta deras verksamhet och inskränker deras handlingsutrymme.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Efter att våldsnivån minskat kraftigt tiden efter fredsavtalets undertecknande 2016 har våldet åter ökat. Enligt Polisen begicks 25 mord per 100 000 invånare 2019 jämfört med 23 mord per 100 000 invånare 2016. Åtta procent av offren var kvinnor. OHCHR rapporterar att 36 massakrer på sammanlagt 113 personer genomfördes under 2019, vilket är den högsta siffran sedan 2014. De regioner som är mest drabbade är Antioquia, Cauca och Norte de Santander och pågående strider om territorier var den främsta anledningen till våldet.

Tortyr är förbjudet enligt konstitutionen. Civilsamhällesorganisationer rapporterar dock om enstaka fall av tortyr begångna av de statliga säkerhetsstyrkorna. Under protesterna 2019 agerade polisen enligt OHCHR i flera fall på ett sätt som skulle kunna utgöra tortyr. Demonstranter tvingades att klä av sig nakna, hotades att dödas och fick utstå rasistiska tillmälen och fysisk misshandel. En ung kvinna som filmade till en dokumentär under protesterna fick upprepade slag mot huvudet av polisen.

Ett stort antal försvinnanden skedde under den interna väpnade konflikten. Colombias rättsmedicinska institut registrerade över 6 800 människor som försvunna under 2019.

Landminor utgör ett hot mot människors liv och hälsa. Enligt presidentkansliets program mot landminor föll 111 personer offer för landminor och annat explosivt material 2019. Det senaste decenniet har antalet offer minskat succesivt. De flesta minorna placerades ut av FARC och ELN före fredsavtalet, för att skydda läger och kokaodlingar. Det förekommer dock att även andra kriminella väpnade grupper använder sig av landminor. Regeringen har som mål att Colombia ska vara minfritt senast 2021. I slutet av 2019 uppgavs 391 av landets 1 103 kommuner vara fria från minor, varav 113 kommuner har röjts på landminor under den nuvarande regeringen.

Vid 2019 års slut fanns enligt uppgifter från den nationella fängelsemyndigheten *Instituto Nacional Penitenciario y Carcelario* 123 802 interner i Colombias fängelser samtidigt som 62 102 dömda avtjänade sina straff i husarrest och 4 766 med elektronisk övervakning, vilket motsvarar cirka två per 1 000 invånare. Fängelserna präglas av betydande överbeläggning, bristande sanitära förhållanden och ofta begränsade möjligheter till adekvat sjukvård. Våldet inom fängelserna är utbrett, och det rapporteras om mord, våldtäkter och andra övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna begångna av både medfångar och fängelsepersonal. Internationella rödakorskommittén (ICRC) rapporterade 2018 om en överbeläggning på 45 procent och 2019 uttryckte de oro för den stora ökningen av frihetsberövade kvinnor i landets fängelser. År 2018 var 7 944 kvinnor frihetsberövade, jämfört med 1 500 kvinnor år 1991.

Alla former av människohandel är förbjuden, men förekommer likväl. 2019 registrerade inrikesministeriet 124 fall av misstänkt människohandel, men mörkertalet tros vara stort. Många offer för människohandel tvingas antingen till prostitution eller till tvångsarbete inom till exempel illegal gruvnäring. Internflyktingar och migranter från Venezuela är särskilt utsatta, framför allt kvinnor och flickor. Regeringen lanserade 2017 en handlingsplan mot människohandel tillsammans med FN:s kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott (UNODC).

Dödsstraff

Dödsstraff är förbjudet i fredstid sedan 1910. Den sista avrättningen ägde rum den 7 mars 1907.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Frihetsberövande får endast ske när en misstänkt gärningsman tas på bar gärning eller om en häktningsorder finns utfärdad. Frihetsberövandet ska prövas av domare inom 36 timmar. Därefter måste åtal väckas inom 30 dagar och rättegång inledas inom 90 dagar. Vid grova brott kan åtal väckas inom 180 dagar. Det förekommer att dessa tidsramar överskrids.

Utbildningsinsatser inom polisen har bidragit till att antalet fall av godtyckliga frihetsberövanden minskat på senare år.

OHCHR rapporterade om 15 fall av utomrättsliga avrättningar begångna av polis och militär under 2019. Det är den högsta siffran sedan 2016.

Den statliga närvaron är bristfällig i delar av landet, inte minst när det gäller olika rättsinstanser. Militär och polis är däremot närvarande i stora delar av landet. Såväl ELN-gerillan som andra kriminella väpnade grupper utövar en betydande kontroll över vissa områden och alternativ rättsskipning. De utför utomrättsliga avrättningar, inför lokala utgångsförbud, sätter upp vägspärrar samt kontrollerar flodtrafik.

Antalet kidnappningar har enligt polisen minskat. 2000 kidnappades 3 200 personer, medan motsvarande siffra var 88 personer 2019. Kidnappningar utförs till största delen av ELN och andra kriminella grupper.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Konstitutionen föreskriver yttrande-, press och informationsfrihet. Det finns en lag om tillgång till offentlig information samt en som bland annat reglerar upphovsrättsliga frågor på internet.

Ägandet av de viktigaste tidningarna samt av tv- och radiokanalerna är koncentrerat till ett fåtal privata aktörer samt staten. Tillgången till tryckta medier är begränsad i avlägsna delar av landet, vilket särskilt påverkar tillgången till information för minoriteter som urfolk och afrocolombianer. Hot och våld mot journalister förekommer, särskilt på landsbygden, och är ofta kopplade till reportage om till exempel korruption, samröre mellan

kriminella grupper och politiker samt narkotika. Kvinnliga journalister rapporteras vara särskilt utsatta. Själv censur bland journalister anses, bland annat av civilsamhällesorganisationen *Fundación para la Libertad de Prensa* (FLIP) vara ett problem.

Våldet mot journalister har minskat kraftigt sedan början av 2000-talet. Samtidigt är straffriheten för både mord och hot mot journalister fortsatt hög. Enligt FLIP registrerades 113 hot och 360 attacker mot journalister 2019. I samband med de folkliga protesterna i slutet av året registrerades 66 attacker mot journalister, merparten utförda av polisen. Enligt FLIP mördades 2019 två journalister i regionen Arauca och 15 journalister i Colombia tvingades efter hot lämna sina hemstäder. Colombia rankas på plats 130 av 180 länder i Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex 2019.

Rätten till mötes- och föreningsfrihet

Konstitutionen föreskriver mötes- och föreningsfrihet, inklusive rätten att fritt ansluta sig till politiska och fackliga organisationer. Dessa rättigheter respekteras generellt, även om våldsamheter förekommer i samband med demonstrationer, både från poliser och demonstranter.

De omfattande demonstrationerna hösten 2019 initierades och leddes av fackföreningar och studentorganisationer. I stor utsträckning var manifestationerna fredliga, men det förekom vandalism och våld från demonstranter mot polisen. OHCHR har kritiserat den colombianska polisenheten för upplöppskontroll, *Escuadrón Móvil Antidisturbios* (ESMAD), för övervåld. Enligt hälsoministeriet skadades 36 demonstranter och fyra poliser under manifestationernas intensivaste dagar. En 18-årig student dog av sina skador. OHCHR registrerade händelsen som en utomrättslig avrättning. Flera fall av godtyckliga frihetsberövanden, bland annat av fyra journalister, registrerades också under protesterna. Regeringen bjöd i samband med protesterna in till en nationell dialog om de frågor demonstranternas kravlistor omfattade.

Religions- och övertygelsefrihet

Colombia är en sekulär stat. Sedan 1991 föreskriver konstitutionen religionsfrihet. Diskriminering som har samband med religion eller annan trosuppfattning är förbjuden. Inrikesministeriet ansvarar för att formellt

erkänna kyrkor och religiösa samfund. 2018 införde ministeriet nya riktlinjer för religionsfrihet och tillbedjan, *Política pública de Libertad religiosa y de cultos*, som inkluderar inrättandet av ett direktorat för religionsfrihet och tillhandahåller teknisk hjälp till motsvarande enheter på regional nivå.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Fackliga rättigheter och relaterade frågor

Colombia har ratificerat samtliga av Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta kärnkonventioner, samt 52 andra ILO-konventioner. Fackliga organisationer uppger att nivån av tillämpningen av de ratificerade konventionerna generellt är mycket låg.

Arbetslösheten ökade 2019 till 10,5 procent, från 9,7 procent 2018. Sysselsättningsgraden minskade från 57,8 procent till 56,6 under samma period. 2019 uppgick arbetslösheten till 14 procent för kvinnor och till åtta procent för män. Ungdomsarbetslösheten uppgick till 22 procent. Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är cirka 20 procent lägre än männens. De tjänar också cirka 20 procent mindre trots att de i allmänhet har högre utbildning.

Enligt de colombianska centralorganisationerna *Central Unitaria de Trabajadores* (CUT) och *Confederación de Trabajadores de Colombia* (CTC) samt flera fackförbund försämrades arbetsvillkoren mellan 2018 och 2019. En stor del av brotten mot arbetsrätten begås i mindre städer samt på landsbygden inom jordbrukssektorn.

Andelen anslutna till fackförbund var 4,6 procent 2019 och 5,5 procent av alla formellt anställda omfattas av kollektivavtal. De colombianska fackförbunden rapporterar om en ökning av antalet direkta avtal mellan arbetsgivare och en eller flera arbetstagare utan facklig medverkan.

Enligt organisationen *Escuela Nacional Sindical*, som arbetar med fackliga rättigheter, rapporterades 136 hot och övergrepp mot fackligt aktiva personer under 2019, varav 13 mord, en kidnappning, ett fall av tortyr och två mordförsök. 15 procent av offren var kvinnor. Internationella fackliga samorganisationens *International Trade Union Confederation* (ITUC) placerar Colombia bland världens tio värsta länder för arbetare.

2019 tecknade arbetsministeriet en överenskommelse med ILO om grön och cirkulär ekonomi, samt om kompetenshöjande och omskolning av arbetstagare för att främja gröna jobb. Colombia stod i maj 2018 värd för ett regionalt trepartsmöte inom ramen för initiativet Global Deal.

Rätten till bästa uppnåeliga fysiska och mentala hälsa

Det finns ett socialförsäkringssystem som inkluderar sjukvård och pension. Till systemet ansluts enbart personer med formell anställning via egenavgifter och arbetsgivaravgifter. Enligt OECD arbetar mer än hälften av arbetskraften informellt. Därutöver finns ett visst offentligt grundskydd för de mest utsatta (SISBEN).

Skillnaden i tillgång till hälsovård är stor mellan städer och landsbygd. I storstäderna finns privata sjukhus med mycket god vårdkvalitet. Den offentliga sjukvården är ofta undermålig, särskilt på landsbygden. Befolkningen i konfliktområden och andra perifera delar av landet har ofta begränsad tillgång till hälsovård, vilket drabbar framför allt urfolk och afrocolombianer. Enligt regeringen uppgick utgifterna för hälsa och socialt skydd till 32 miljarder USD 2019, vilket utgör 12 procent av BNP. Enligt Världsbanken var medellivslängden 74 år för män och 80 år för kvinnor 2018.

Abort är endast tillåtet i tre fall; vid fara för kvinnans hälsa eller liv, när fostret inte är livsdugligt eller när graviditeten är resultatet av våldtäkt eller incest. Illegala aborter är vanligt förekommande och utgör inte sällan fara för kvinnans liv. Organisationen *Profamilia* uppger att 16 870 legala aborter genomfördes 2018. Åklagarämbetet rapporterar att 2 290 kvinnor åtalades för illegala aborter 2005-2017, varav 502 var minderåriga. Fler än 400 flickor och kvinnor sökte hjälp hos organisationen Läkare utan gränser för att genomföra en abort under 2017 och 2018, varav merparten uppgav att de förhindrats från att genomföra ingreppet inom sjukvården. Aborträtten stod 2019 återigen på dagordningen, då ett nytt rättsfall om att återinföra förbud mot abort i samtliga fall presenterades inför författningsdomstolen.

Tillgången till adekvat mödravård på landsbygden är begränsad. Barnmorskor existerar inte som yrkeskategori i Colombia. Enligt Världsbanken uppgick mödradödligheten 2017 till 83 per 100 000 födselar och barnadödligheten uppgick 2018 till 14 per 1 000 födselar.

Colombia har en omfattande miljövårdslagstiftning, som inte alltid efterlevs, vare sig av privata eller statliga aktörer. Ratificeringen av FN:s så kallade Minamatakonvention om kvicksilver 2019 var ett framsteg, men miljöproblem i form av utsläpp i vattendrag är utbredda över hela landet. Förorenad luft drabbar storstäderna i stor utsträckning. Övergrepp mot lokala människorättsförsvarare förekommer i samband med att de agerar mot aktiviteter som påverkar miljön, som exempelvis gruvdrift.

Rätten till utbildning

Grundskoleutbildning är gratis till och med elfte klass. Enligt Unesco gick drygt 92 procent av barn i åldrarna sju till elva år i skolan 2018. 81 procent av barnen fick undervisning i offentliga skolor och 19 procent i privatskolor 2017. Ungefär lika många flickor som pojkar går i grundskolan, men fler flickor, 80 procent, studerar på gymnasiet.

Tillgången till utbildning och dess kvalitet är sämre på landsbygden än i städerna, särskilt i områden som haft eller har närvaro av illegala väpnade grupper. Detta drabbar särskilt urfolk och afrocolombianer. Läskunnigheten uppgick 2018 till drygt 95 procent för invånare över 15 år. Regeringen misslyckades med sitt mål att Unesco skulle förklara Colombia fritt från analfabetism 2018. Utbildningsministeriets nya mål är att Colombia ska vara Latinamerikas bäst utbildade land 2025.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet

Colombia är ett medelinkomstland som har haft en god ekonomisk tillväxt under det senaste decenniet. 2019 uppgick tillväxten till 3,3 procent. Landet uppvisar dock alltjämt en skev inkomstfördelning. Enligt landets statistikmyndighet levde 27 procent av befolkningen i fattigdom och 7,2 procent i extrem fattigdom 2018.

Skillnaderna är stora inom landet vad gäller tillgång till bostäder, infrastruktur, avfallshantering, vatten och internet. I huvudstaden Bogotá levde 12 procent av befolkningen i fattigdom 2018, medan andelen i regionerna Guajira y Chocó uppgick till 54 respektive 61 procent.

Colombia placerar sig på plats 79 av 189 granskade länder i FN:s utvecklingsprogram (UNDP:s) index för mänsklig utveckling.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Colombia har gjort betydande framsteg i att stärka det lagliga skyddet som främjar jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Konstitutionen föreskriver lika rättigheter för kvinnor och män samt förbjuder diskriminering på grund av kön. En nationell jämställdhetspolitik finns, inklusive en plan för att motverka våld i nära relationer. Samtidigt kvarstår utmaningar med tillämpning av regelverket, såsom bristande resurser och samordning mellan myndigheter, samt straffrihet.

Vicepresidenten, borgmästaren i Bogotá samt hälften av regeringens ministrar är kvinnor. Men mindre än en femtedel av kongressledamöterna är kvinnor, och endast tolv av 100 kommuner har kvinnliga borgmästare.

Under den interna väpnade konflikten beräknas tusentals kvinnor och flickor årligen ha utsatts för sexuellt och könsbaserat våld. Enligt *Amnesty International* har övergreppen och kränkningar av de mänskliga rättigheterna begåtts av alla parter i konflikten. En stor del av de utsatta anmäler inte övergreppen och kränkningarna, delvis på grund av rädsla för repressalier. Fredsavtalet mellan regeringen och FARC-gerillan har ett särskilt fokus på jämställdhet, och det anges uttryckligen att sexuellt våld utesluts från möjligheten till amnesti.

Colombia är det enda landet i Latinamerika där det är känt att könsstympning av flickor utövas inom en folkgrupp. Övergreppen förekommer bland urfolket Embera och 2019 dog en flicka av ingreppet. Insatser för att motverka könsstympning pågår i samarbete mellan FN:s befolkningsfond UNFPA och hälsoministeriet.

Barnets rättigheter

FN:s generalsekreterare konstaterar i sin rapport om barn och väpnad konflikt från 2019 att antalet grova övergrepp mot barn i Colombia minskat sedan fredsavtalet och demobiliseringen av FARC-gerillan. Samtidigt begick andra väpnade grupper, inklusive FARC-dissidenter, grova övergrepp på flickor och pojkar, inklusive tvångsrekrytering till de väpnade grupperna och

sexuellt utnyttjande och våld. Under 2019 inledde åklagarmyndigheten utredning av 388 fall av misstänkt tvångsrekrytering av barn.

Det förekommer att barn utsätts för dödligt våld av väpnade aktörer inom ramen för konflikten. Barn som bor utanför storstäderna har drabbats särskilt hårt av den interna väpnade konflikten. Mest utsatta är barn som tillhör urfolken eller är afrocolombianer. Under 2018 utsattes 55 448 barn för tvångsförflyttning.

2019 lades ett förslag om förbud mot barnaga fram i kongressen. Åklagarmyndigheten registrerade 19 189 fall av sexuellt och könsbaserat våld mot flickor och pojkar under 15 år 2019, varav fler än 2 700 barn var under fyra år. Den mest utsatta åldersgruppen är barn mellan tio och fjorton år. Mörkertalet uppskattas vara stort.

Under 2019 inledde Åklagarmyndigheten utredning av 222 fall av misstänkt handel med barn för sexuella ändamål. Det verkliga antalet fall uppskattas vara betydligt fler.

Med föräldrarnas samtycke tillåts giftermål från 14 år. Tonårsgraviditeter har minskat från cirka 98 födselar per 1000 flicka mellan 15 och 19 år 2000 till 66 födselar 2018. Det finns ett nära samband mellan tonårsgraviditeter och fattigdom, liksom mellan graviditeter och oavslutad skolgång.

Lägsta åldern för fängelsestraff är 14 år.

Minimiålder för anställning är 15 år. Regeringen har en plan för att eliminera förekomst av barnarbete till 2027. Det finns omkring 650 000 barn som arbetar, varav 69 procent är pojkar.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Colombias konstitution ger ett starkt skydd för landets urfolk och erkänner deras rätt till mark, identitet och självstyre. Urfolk utgör drygt fyra procent av befolkningen och enligt folkräkningen 2018 finns 115 olika urfolk. Flera av dessa riskerar att utrotas på grund av våld från illegala väpnade grupper och påtvingade förflyttningar, enligt landets konstitutionsdomstol. Utöver urfolken definierar sig omkring nio procent av befolkning som

afrocolombianer. Även denna grupp åtnjuter rättsligt skydd för sin kollektivt ägda mark, sin identitet och visst självstyre.

Få afrocolombianer eller personer från urfolken innehar höga poster inom de politiska institutionerna utöver lagstadgade kvoter. Enligt lag ska urfolk rådfrågas om projekt och investeringar som berör områden där de lever, som vid utvinning av naturresurser, infrastrukturprojekt och storskaliga jordbruksprojekt. Staten ser dessa konsultationer som rådgivande, medan urfolken ofta anser att deras åsikter ska vara avgörande.

Urfolks och afrocolombianers tillgång till sjukvård och utbildning är betydligt sämre än för befolkningen i genomsnitt i landet. De sociala indikatorerna, som levnadsstandard, analfabetism, barnadödlighet och medellivslängd är sämre för dem än för övriga befolkningen. Såväl urfolk som många afrocolombianer lever i områden som drabbats av den interna väpnade konflikten och där den statliga närvaron är minimal, vilket gör dem särskilt utsatta för alla former av övergrepp. Även tvångsförflyttningar förekommer av dessa befolkningsgrupper utförda av aktörer som ägnar sig åt olika illegala verksamheter.

Hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter

Den colombianska konstitutionen föreskriver alla människors lika värde och rättigheter, och författningsdomstolen har vid ett flertal tillfällen explicit uttalat att det inkluderar hbtq-personer. 2015 meddelade författningsdomstolen att samkönade par tillåts adoptera och 2016 fastslogs att samkönade par har rätt att ingå äktenskap.

Samhällsklimatet för hbtq-personer har successivt blivit öppnare, men utvecklingen motarbetas av vissa kristna kyrkor och konservativa politiska grupper. Regeringen har tagit flera initiativ för att informera om och stärka hbtq-personers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive vidtagit åtgärder mot den höga straffriheten för hatbrott.

Enligt civilsamhällesorganisationen *Colombia Diversa* är homosexuella, transpersoner och personer som öppet arbetar för hbtq-personers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna extra utsatta, liksom hbtq-personer i områden med stor närvaro av kriminella grupper.

Mellan januari och november 2019 rapporterade OHCHR om 45 mord på hbtq-personer. 2018 rapporterade colombianska myndigheter om 45 mord, samt 237 fall av sexuellt och könsbaserat våld mot hbtq-personer.

Flyktingars och migranternas rättigheter

Colombia är det land som har tagit emot flest migranter från Venezuela under landets politiska och humanitära kris. 2019 rapporterades över 1,6 miljoner venezolaner befinna sig i landet, men antalet är sannolikt betydligt högre.

Regeringen har inte infört visumkrav för venezolaner utan håller fortsatt gränsen öppen. Insatser har gjorts för att integrera venezolanska migranter och främja deras åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, bland annat genom att ge dem legal status. 2019 ratificerade Colombia FN-konventionerna om statslösa personers rättsliga ställning och om begränsning av statslöshet. Beslutet innebar att 27 000 barn till venezolaner som fötts i Colombia därmed erhåller colombianskt medborgarskap. Enligt UNHCR uppger 43 procent av migranterna att de upplevt diskriminering, den stora merparten baserad på deras nationalitet.

Antalet internflyktingar i Colombia är fortsatt stort som en följd av den interna väpnade konflikten. 2018 registrerades 5,8 miljoner IPD:s (*internally displaced persons*), och under första halvan av 2019 registrerades ytterligare 53 000 nya IPD:s.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Enligt folkräkningen från 2018 lever runt 6,8 procent av befolkningen med en funktionsnedsättning, men officiell information om deras situation är mycket bristfällig.

Konstitutionen förbjuder diskriminering på grund av funktions-nedsättning, men diskriminering förekommer likväl. Enligt folkräkningen är anställningsgraden för personer med funktionsnedsättning betydligt lägre än för befolkningen i genomsnitt och andelen som lever i fattigdom högre. Enligt organisationen *Discapacidad Colombia* uppskattades omkring 30 procent av personer med funktionsnedsättning sakna grundutbildning och endast två procent ha universitets- eller högskoleexamen²⁰¹⁵. Staten verkar

för att barn med funktionsnedsättning ska integreras i den vanliga skolan. En nationell handlingsplan för personer med funktionsnedsättning har inrättats och det juridiska skyddet har förbättrats under senare år.

2019 antogs en lag med innebörden att personer med funktionsnedsättning som fyllt 18 år har fullständig rättsförmåga i enlighet med rekommendationen från FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD).

VII. Exempel på svenskt och internationellt arbete rörande mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Colombia

Främjande av respekten för de mänskliga rättigheterna genomsyrar såväl den politiska dialogen som utvecklingssamarbetet med Colombia. Regeringens demokratisatsning, som går ut på att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer, arbeta för att stärka demokratin och uttrycka kritik när den brister, genomförs också i Colombia.

Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete med Colombia uppgick 2019 till drygt 205 miljoner kronor och därutöver finansierades humanitära insatser för drygt 39 miljoner kronor. 2019 gick merparten av det bilaterala stödet till insatser med mänskliga rättigheter eller demokrati som uttalat huvudsyfte. Sedan undertecknandet av fredsavtalet mellan Colombias regering och FARC-gerillan 2016 har Sveriges huvudfokus varit att bidra till ett demokratiskt genomförande av avtalet, inte minst genom ett omfattande stöd till de nyetablerade institutionerna för övergångsrättvisa.

Bland de svenska civilsamhällesorganisationer som är aktiva i Colombia finns Act Svenska Kyrkan, *Civil Rights Defenders*, Diakonia, Forum Syd, Kristna Fredsrörelsen och *We Effect*. Sveriges stöd till dessa organisationer syftar till att stärka det civila samhällets deltagande i fredsbyggandet och skyddet av de mänskliga rättigheterna. Genom stödet till EU:s fredsfond har Sverige under 2019 bland annat bidragit till ett antal projekt för landsbygdsutveckling, ett av fredsavtalets mål.

Sverige bidrar till stärkandet av de mänskliga rättigheterna i Colombia genom ett betydande stöd till insatser via FN-organ som IOM, UNDP och UN Women. Colombias nivå av samarbete med FN varierar dock beroende på ämnesområde. Mandatet för OHCHR:s landkontor i Colombia

förnyades i oktober 2019 efter utdragna förhandlingar mellan regeringen och OHCHR. Kontorets rapport för 2019 kritiserades hårt av regeringen, som inte heller har godkänt någon ny representant för OHCHR i Colombia.

Colombia granskades senast 2018 i FN:s universella granskningsmekanism (UPR). Sveriges tre rekommendationer avsåg bekämpande av straffrihet och åtal för sexuellt och könsbaserat våld, implementering av en lag avseende kvinnors valdeltagande samt säkerhet för människorätts-försvarare. Rekommendationerna accepterades av Colombia.

VIII. RATIFICERING AV CENTRALA KONVENTIONER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, (*International Covenant on Civil and Political Rights*, ICCPR) ratificerades år 1969. Det tillhörande frivilliga protokollet om enskild klagorätt och det tillhörande frivilliga protokollet om avskaffandet av dödsstraffet ratificerades år 1969 respektive år 1997.

Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (*International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*, ICESCR) ratificerades år 1969. Det tillhörande frivilliga protokollet om enskild klagorätt har inte ratificerats.

Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (*International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination*, ICERD) ratificerades år 1981.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women*, CEDAW) ratificerades år 1982. Det tillhörande frivilliga protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2007.

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (*Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, CAT) ratificerades år 1987. Det tillhörande frivilliga protokollet om förebyggande av tortyr har inte ratificerats.

Konventionen om barnets rättigheter (*Convention on the Rights of the Child*, CRC) ratificerades år 1991. Det tillhörande frivilliga protokollet om barns indragning i väpnade konflikter ratificerades år 2005. Det tillhörande frivilliga protokollet om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2003. Det tillhörande frivilliga protokollet om enskild klagorätt har inte ratificerats.

Internationella konventionen om skydd för migrantarbetare och deras

familjers rättigheter (*International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families*, ICRMW) ratificerades år 1995.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, (*Convention on the Rights of Persons with Disabilities*, CRPD) ratificerades år 2011. Det tillhörande frivilliga protokollet om enskild klagorätt har inte ratificerats.

Internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden (*International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances*, ICED) ratificerades år 2012.

1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (*Convention Relating to the Status of Refugees*, 1951 Refugee Convention) ratificerades år 1961. Det tillhörande frivilliga protokollet ratificerades år 1980.

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen (*Rome Statute of the International Criminal Court*, ICC) ratificerades år 2002.

Regionala instrument

Amerikanska konventionen om mänskliga rättigheter (*American Convention on Human Rights*, ACHR), ratificerades år 1973. Det tillhörande protokollet om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ratificerades år 1997. Det tillhörande protokollet om avskaffandet av dödsstraffet har inte ratificerats.

Inter-amerikanska konventionen om att förebygga och bestraffa tortyr, (*Inter-American Convention to Prevent and Punish Torture*) ratificerades 1998.

Inter-amerikanska konventionen om att förebygga, bestraffa och eliminera våld mot kvinnor (*Inter-American Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence against Women*), ratificerades år 1996.

Erkännande av Interamerikanska domstolens (IACHR) jurisdiktion, accepterades år 1985.